

Estimat amic Ricard

Joan Maria Gual

CATALUNYA

Ja fa molts dies que els companys de l'AIET em varen demanar que escrivís algunes ratlles sobre tu, per publicar a la revista *Assaig de Teatre*, la teva revista, però la veritat sigui dita no sabia massa com posar-mi. De tota manera, com tu deies, aquest cop intentaré no fer-ho com sempre, i intentaré fer-ho bé.

No m'han agradat mai les lloances *a posteriori*, i em consta que a tu tampoc t'agraden, per tant evitaré en la mesura del possible, qualsevol temptació en aquest sentit i em limitaré a fer allò que realment em ve de gust, que és parlar amb tu una estona tal com ho havíem fet tantes i tantes vegades, quan compartíem inquietuds i exposàvem criteris, sovint diversos, sempre amb respecte, també compartit, i a més a més, per part meva, amb l'admiració per aquell germà gran a qui ja no tenia i que tu, secretament, amb la complicitat del temps, t'oferies per a omplir una part de la seva absència.

La setmana passada vaig anar al Circ Cric amb els meus néts, i quan vam sortir, de retorn cap a casa, anava fent broma i dient animalades, que és el que —com tu saps— sé fer millor. Els deia que la meva

panxa no era una panxa qualsevol, que era un dipòsit de cervesa i un cementiri de paelles. La pregunta va ser immediata:

— Què es un cementiri avi?

I quan els ho vaig explicar em van dir que les persones que es morien no es quedaven al cementiris, perquè el seu esperit sortia volant i anava al cim dels arbres més alts per poder gronxar-s'hi.

Davant de tantes preguntes sense resposta, em va semblar que el raonament d'un infant devia ser el que més s'apropava a la realitat d'una manera clara i neta, i precisament per això, el prenc com a satisfactori encara que sigui manllevat —i tan sols per uns instants. Així, creuré que cercant amb la mirada per damunt dels arbres més alts, podré omplir provisionalment el buit de tantes i tantes persones estimades, que heu marxat precipitadament deixant moltes coses per fer, moltes converses pendents i molts buits irremplaçables.

Permet-me que et cerqui gronxant-te dalt d'una olivera —estic segur que t'agraden les oliveres—, una d'aquestes oliveres centenàries, arbre mediterrani per excel·lència, que acull tota la saviesa

■ Foto de família de l'Escola d'Art Dramàtic Adrià Gual (EADAG). Al mig, Ricard Salvat assegut al costat de Maria-Aurèlia Capmany. (Arxiu AIET.)

de la història de la nostra cultura, de la qual tu vas beure i en vares ser un investigador apassionat i ambaixador incansable a despit de tot i de tots.

Permet-me, també, que et demani que vesteixis el teu rostre amb aquell somriure entre maliciós i tendre del qual crec haver-ne estat beneficiari en més d'una ocasió, fins i tot quan t'esforçaves a amagar-lo sota un intent de severitat magistral.

Els primers records que tinc de tu són d'un senyor que, incomprensiblement per a mi, vestit de soldat, (estaves fent el servei militar) remenava incansablement papers de l'arxiu del meu avi Adrià que

teníem a casa dels meus pares. Va ser una temporada llarga, o a mi m'ho sembla, en la qual una criatura amb calça curta es demanava quin interès podien tenir aquells documents, i per què algú de fora de casa es podia interessar per la feina que havia fet el meu avi.

Anys més tard vaig veure con naixia a la Cúpula del Coliseum una escola que portava el nom de l'avi, i de la qual tu, amb Maria-Aurèlia Capmany, Carme Serrallonga i molts d'altres vàreu ser els artífexs..., aquí vaig començar a entendre tantes tardes tancat al despatx on teníem l'arxiu.

No descobriré jo, a aquestes altures, el que va significar per al teatre del nostre país l'Escola d'Art Dramàtic Adrià Gual, però si que et puc dir que per a mi hi va haver un abans i un després de conèixer, de fora primer i per dins més tard, l'EADAG.

Jo encara estudiava el batxillerat i, per tant, en aquells moments no em tocava ni pensar a fer o estudiar teatre, i la veritat és que era així, no em passava pel cap la idea ni de bon tros. Era en aquella època quan el meu germà Adrià estudiava a l'EADAG, mentre compaginava la seva presència a la Universitat de manera més aviat escadussera. Recordo moltes nits asseguts a la cuina de casa, sopant el que la mare ens havia deixat, quan el meu germà m'explicava les seves aventures en aquest món fascinant del teatre, que per a mi resultava tan proper, i alhora tan inaccessible, per raons d'edat.

De mica en mica em vaig anar apropant, per edat i interès, al fet teatral, i tant es així que només entrar a la Universitat vaig apuntar-me al TEU i, seguidament, amb una colla de companys també ens vàrem matricular a l'EADAG.

A partir d'aquest moment la meva relació amb tu estableix el vincle mestre-alumne, que al llarg de tota la vida no ha desaparegut.

Com a alumne primer, com a professor de l'EADAG més tard, com a ajudant de direcció, com a company a l'AIET, com a professor a la Universitat dins de l'equip de la teva càtedra i com a aspirant a doctor, quan em vares dirigir la tesi que encara no he publicat malgrat la teva insistència

Sempre he dit i m'enorgulleix poder fer-ho que el Ricard Salvat ha estat el meu mestre.

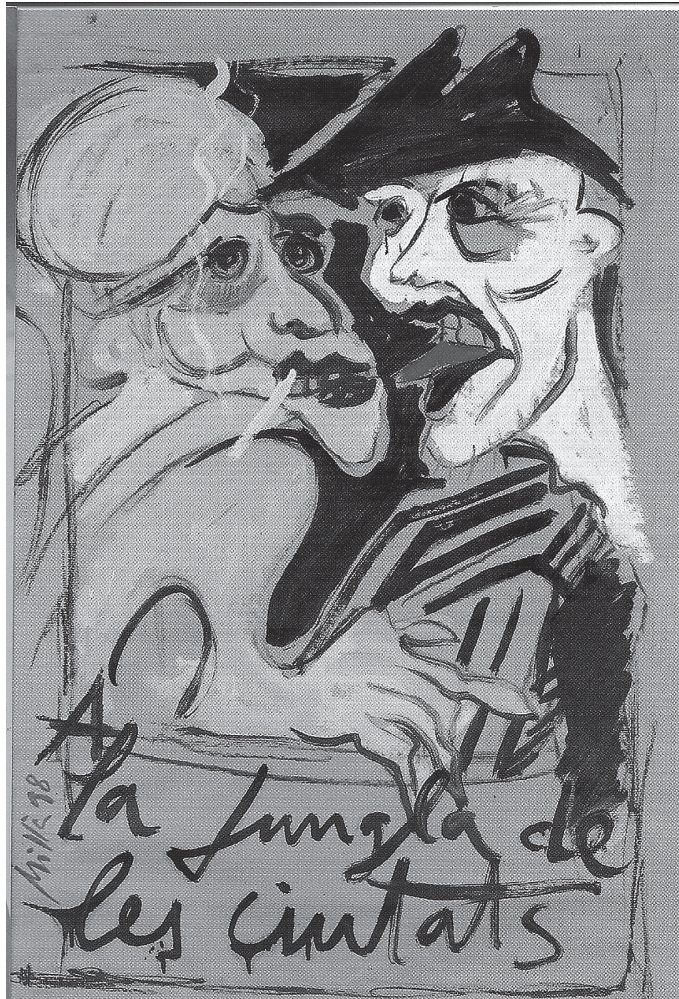
Un mestre sever i de vegades intransigent, perquè mai no has suportat la falta de rigor, i en ocasions la teva exigència i el teu compromís amb la feina impecable topaven amb una actitud una mica més relaxada per part meva. Això havia provocat alguna topada entre nosaltres, perquè si un era tossut l'altre encara ho era més. Sovint vares ser crític a l'hora de jutjar les meves activitats professionals, perquè així eres amb la gent que estimaves. Mai, i això ho puc dir amb orgull, no havia arribat la sang al riu. Sempre vàrem ser capaços de reconduir les situacions de tensió cap a els terrenys de l'humor i de l'amistat.

Del mestre permet-me que em quedi amb el rigor, la coherència, la constància i aquesta mirada àmplia i generosa de la cultura, que ara en diuen transversalitat, i que m'ha ajudat a entendre molts aspectes de la realitat del nostre país, per al qual tu vares lluitar amb una abnegació exemplar sense claudicar en cap moment, malgrat saber el preu que això et costava.

No menys orgullós em sento de poder dir que vares ser el meu amic, que vaig gaudir de la teva faceta més propra com a persona, com a ésser humà, que amb una gran càrrega de tendresa amagada per un estrany sentit del pudor, oferies el millor de tu a les persones que t'estimaves, a les quals els n'exigies alhora el millor, fins i tot a costa d'algun disgust.

Tant que hem arribat a parlar i tantes coses que m'han quedat per dir-te...

Gràcies per haver-me escoltat amb el somriure de les grans ocasions. Ara he de deixar-te, perquè els companys de l'AIET necessiten aquest text per al proper número de la revista i jo, com sempre, he esperat a darrera hora.

Podem continuar parlant, mentre vulguis gronxar-te al cim de l'olivera, però valgui aquesta primera conversa com a espai per agrair-te tot allò que no vaig ser capaç de manifestar-te en les nostre llargues i enyorades xerrades.

Gràcies per el teu mestratge, per la teva amistat i per la teva lluita.

Continues estant entre nosaltres..., i hi continuaràs perquè no deixarem de parlar de tu i de parlar amb tu.

Una forta abraçada.